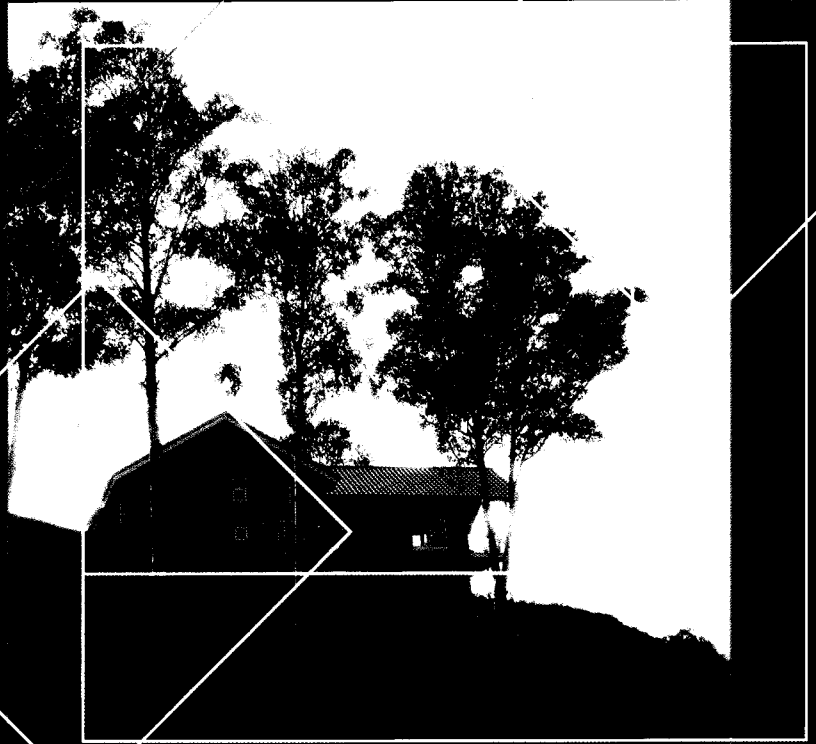

Peter Pagh

2. udgave

Fast Ejendom

- Regulering og Køb

III KARNOV
GROUP

Peter Pagh

Fast Ejendom – Regulering og Køb

2. udgave/1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2013

ISBN 978-87-619-3324-9

Omslag: Torben Lundsted, Korsør

Sats og tryk: Specialtrykkeriet Viborg

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Denne bog er skrevet til brug for undervisningen i faget omsætning og regulering af fast ejendom ved den juridiske grunduddannelse ved Københavns Universitet. Bogen dækker en emnekreds, der traditionelt har været belyst som flere forskellige fagområder, nemlig: det obligationsretlige fag, køb af fast ejendom, det ejendomsretlige fag, privat- og offentligretlig regulering af rådighed over fast ejendom, det forvaltningsretlige og delvist EU-retligt funderede fag, forurening af og fra fast ejendom og det menneskeretligt funderede fag, beskyttelsen af den private ejendomsret.

I praksis vil de retlige problemstillinger, som opstår i forhold til fast ejendom, sjældent være begrænset til ét af de juridiske fagområder. Det betydelige - og ofte komplicerede samspil - mellem de forskellige fagområder i relation til fast ejendom er begrundelsen for, at der med denne bog er søgt en mere samlet behandling.

I forhold til førsteudgaven er der som følge af de ændrede regler for forbrugerbeskyttelse ved køb af fast ejendom sket en forholdsvis omfattende omskrivning af kapitel II om handel med fast ejendom. Tilsvarende er det på baggrund af nyere praksis fundet nødvendigt med en fuldstændig omarbejdning af fremstillingen af servitutter i kapitel III og IV. Flere nye naboretlige domme har præciseret retsstillingen, hvilket har nødvendiggjort en omskrivning af dele af den naboretlige fremstilling i kapitel III. Med henblik på en udbygget belysning af samspillet mellem EU-regler og de danske reguleringslove er dele af kapitel IV blev uddybet, ligesom der er medtaget et selvstændigt afsnit om, hvordan EU beskyttelsen af arter har betydning for rådigheden over fast ejendom. Ændringerne af kapitel V om forurening af og fra den faste ejendom har overvejende karakter af opdatering med retspraksis og mindre lovændringer, og det samme gælder kapitel VI om ekspropriation og hævd.

Bogen vedrører ganske mange love. Af hensyn til læseren er lovene som hovedregel anført med deres almindelige betegnelse, således at forkortelser for love kun er valgt for tre love, nemlig: lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom (LFFE), lov om omsætning af fast ejendom (LOFE) og lov om vedvarende energi (VE-loven), hvor der savnes korte kaldenavne.

I forbindelse med arbejdet med 2. udgaven har professor, dr. jur. Bo E. von Eyben og advokat Anders Hessner bidraget med nyttige forslag, for

hvilke jeg er tak skyldig. Samme tak rettes til de mange studenter, der er fremkommet med forslag til forbedringer af første udgaven, idet ansvaret for den foreliggende fremstilling selvsagt er mit eget. Det er mit håb, at den foreliggende fremstilling ikke alene kan tjene som lærebog, men også kan bruges af praktikere.

Bogen bygger på lovgivning og praksis frem til 1. oktober 2012. Stud. jur. Asger Tue Aaskilde Laursen har bistået med udarbejdelse af lov- og domsregister.

Peter Pagh

Indholdsoversigt

Kapitel I	Indledning	15
1.	Begrebet fast ejendom	16
1.1	Afgrænsning af den faste ejendom i dybden	17
1.2	Afgrænsning af fast ejendom opad	20
1.3	Afgrænsning af fast ejendom mod vand – tilvækstarealer mv.	21
2.	Oversigt over bogens indhold	25
Kapitel II	Handel med fast ejendom	27
1.	Indledning	27
1.1	Lovgrundlaget for handel med fast ejendom	28
1.2	Oversigt over dette kapitels indhold	31
2.	Aftaler om køb af fast ejendom	32
2.1	Forberedelses- og udbudsfasen	32
2.1.1	Forberedelse og udbud efter LOFE	33
2.1.2	LFFE – tilstandsrapport og forsikringstilbud	37
2.2	Forhandlingsfasen og aftalen	41
2.2.1	Tilbud eller opfordring til at gøre tilbud	42
2.2.2	Advokatforbehold	46
2.3	Ugyldighed, tilbagekaldelse og fortrydelse	48
2.3.1	Ugyldighed	48
2.3.2	Tilbagekaldelse	49
2.3.3	Fortrydelsesret efter LFFE kap. 2	51
3.	Mangelsbegrebet	53
3.1	Indledning	53
3.1.1	Retlige og faktiske mangler	53
3.1.2	Oprindelige og efterfølgende mangler	54
3.1.3	Uddybende om mangelsbegrebet	56
3.1.4	Hvor kan køberen søge dækning for mangler	59
3.1.5	Struktur for analyse af mangelsindsigelser	61
3.2	Den aftalte ydelse	62
3.2.1	Køberens undersøgelsespligt	63
3.2.2	Sælgers loyale oplysningspligt	70
3.2.3	Ansvarsfraskrivelsesklausuler	73
3.2.4	Garantier	77
3.3	Hvilke mangelsindsigelser er omfattet af LFFE?	85
3.3.1	Kun mangler vedrørende en bygnings fysiske forhold	
	§ 2, stk. 1	87

3.3.1.1 Bygningens fysiske tilstand	88
3.3.1.2 Ikke funktionsdygtige og ulovlige installationer	90
3.3.2 Fortolkning af undtagelserne i § 2, stk. 5	93
3.3.2.1 Forhold efter tilstandsrapporten og efterfølgende mangler	94
3.3.2.2 Modstrid med servitut eller offentligretlig forskrift	94
3.3.2.3 Garanti	101
3.3.2.4 Svig og grov uagtsomhed	101
3.3.2.5 Med salg for øje	106
3.3.2.6 Undtagelsen for installationer uden for bygningen – § 2, stk. 6	107
3.3.3 Når køberen er afskåret fra mangelsindsigelser over for sælger	108
3.3.3.1 Direkte krav mod tidligere ejere og entreprenører – LFFE § 2, stk. 7	109
3.3.3.2 Bygningssagkyndiges ansvar for mangler	112
3.3.3.3 Ejendomsmæglerens erstatningsansvar	113
4. Køberens misligholdelsesbeføjelser over for sælger	115
4.1 Reklamationsfrist	116
4.2 Forældelse	119
4.3 Køberens hævebeføjelse	121
4.4 Sælgerens erstatningsansvar	122
4.5 Forholdsmæssigt afslag	124
4.5.1 Bagatelgrænsen	126
4.5.2 Beregning af det forholdsmæssige afslag	128
5. Begrænsninger i adgangen til at erhverve fast ejendom	133
5.1 Erhvervsloven	134
5.2 Erhvervelse af landbrugsejendomme og bopælspligt	137
5.3 Bopælspligt og helårsbolig	139
Kapitel III Privatretlig regulering af den faste ejendom	141
1. Introduktion	141
2. Servitutter	142
2.1 Stiftelse af servitut	146
2.1.1 Stiftelse af privatretlige servitutter	146
2.1.2 Privatretlige servitutter, der kræver kommunens samtykke	148
2.1.2.1 Hvilke servitutter kræver kommunalt samtykke	149
2.1.2.2 Er kommunalt samtykke en gyldighedsbetingelse	152
2.1.2.3 Efter hvilke kriterier skal kommunen afgøre, om der skal meddeles samtykke	155
2.1.3 Stiftelse af offentligretlige servitutter	157
2.2 Retsvirkning af servitutter	158

2.2.1 Offentligretlige servitutters retsvirkning	158
2.2.2 Privatretlige servitutters retsvirkning	158
2.2.3 Kommunens påtaleret og håndhævelse af privatretlige servitutter	159
2.2.3.1 Kommunalbestyrelsens påtaleret	160
2.2.3.2 Kommunalbestyrelsens håndhævelse af privatretlige servitutter	162
2.3 Servitutters ophør	167
3. Naboretten	170
3.1 Naborettens emne	170
3.1.1 Den naboretlige beskyttelse	173
3.1.2 Indholdet i dette afsnit	175
3.2 Den naboretlige tålegrænse	176
3.2.1 Væsentlighedsbedømmelsen	177
3.2.2 Naboretligt ansvar for forskellige typer ulemper	181
3.3 Ansvarsgrundlaget for det naboretlige ansvar	185
3.4 Naboretlige sanktioner	187
3.5 Forældelse af naboretligt ansvar	189
3.6 Betydning af anden lovgivning	191
3.7 Naboretligt ansvar ved offentligretlige godkendelser	194
3.8 Naborettens pligtsubjekter	198
3.9 Naboretligt ansvar for myndighedsbeslutninger	200
4. Værditabsordning for vindmøller	204
5. Hegnsloven	207
Kapitel IV Offentligretlig regulering af den faste ejendom	211
1. Introduktion	211
1.1 Umiddelbare og middelbare rådighedsindskrænkninger	212
1.2 Forvaltningsretlig regulering	215
1.3 Retskilder	218
1.4 Kompetente myndigheder	220
1.5 Oversigt over dette kapitel	221
2. Byggeloven	222
2.1 Hvad forstås ved 'byggeri'?	224
2.2 Betingelserne for at få en byggetilladelse	227
2.3 Retsvirkning af en byggetilladelse	229
2.4 Påbudsadgang efter byggeloven	231
3. Planloven	234
3.1 Planlovens emne	234
3.2 Planlovens formål og principper	236
3.3 Planlægningsmæssig begrundelse	238

3.4 By- og landzonereguleringen	244
3.4.1 Zoneinddelingens retsvirkninger	244
3.4.2 Landzonebåndet	246
3.4.3 Hvilke ændringer kræver landzonetilladelse efter § 35?	248
3.4.3.1 Udstykning	248
3.4.3.2 Ny bebyggelse	249
3.4.3.3 Ændret anvendelse	250
3.4.4 Fritagelse for tilladelse efter §§ 36 og 37	252
3.4.4.1 Undtagelsen for landbrugsmæssig nødvendigt	254
3.4.4.2 Undtagelsen for bonuslokalplan	259
3.4.4.3 Husdyrbruglovens regler om landzonetilladelser	260
3.4.5 I hvilke tilfælde meddeles landzonetilladelse	263
3.4.6 Landzonetilladelsens retsvirkning og håndhævelse	264
3.5 Planlægning og rammestyring	265
3.5.1 Landsplanlægning	266
3.5.2 Regionale udviklingsplaner	269
3.5.3 Kommuneplaner	270
3.5.3.1 Retsvirkning af kommuneplanen	270
3.5.3.2 Ændringer og fremgangsmåde ved vedtagelse af kommuneplanen	271
3.5.4 Lokalplaner	272
3.5.4.1 Hvad kan reguleres ved lokalplan	274
3.5.4.2 Lokalplanpligt	281
3.5.4.3 Udbygningsaftaler og lokalplan	282
3.5.4.4 Fremgangsmåde ved vedtagelse af lokalplan	284
3.5.4.4.1 Miljøvurderingslovens krav	284
3.5.4.4.2 Planlovens krav	285
3.5.4.5 Retsvirkning af lokalplanforslag og lokalplan	286
3.5.4.5.1 Byggeri og vedligeholdelse	287
3.5.4.5.2 Ændret anvendelse	287
3.5.4.5.3 Kontinuitetsbrud og genopførelse ved brand og lignende	288
3.5.4.6 Dispensation fra lokalplan	291
3.5.4.7 Forbud efter planlovens § 14	293
3.5.4.7.1 Håndhævelse	296
3.5.4.8 Forhold til privatretlige servitutter	297
3.5.4.8.1 Servitutbortfald efter planlovens § 18	299
3.5.4.8.2 Servitutbortfald efter planlovens § 15, stk. 2, nr. 16	301
3.6 Vurdering af Virkningerne på Miljøet – VVM	304
3.6.1 VVM-direktivet	307
3.6.1.1 Hvilke projekter kræver VVM?	307
3.6.1.2 Indholdet i VVM-forpligtelsen og retsvirkning af VVM-tilladelse	309

3.6.2 VVM-proceduren efter planloven	311
3.6.2.1 Hvilke projekter er omfattet af planlovens VVM-regler	312
3.6.2.2 Reglerne for VVM-screening	315
3.6.2.3 Hvilke krav til miljøvurdering og hvem skal miljøvurdere	316
3.6.2.4 VVM-tilladelsen	319
1 Naturbeskyttelsesloven	320
1.1 Fredning	324
1.1.1 Fredningens indhold	325
1.1.2 Fredningssagens rejsning	327
1.1.3 Frivillige fredninger	329
1.1.4 Dispensation fra fredning	330
1.2 Beskyttelseslinjer	331
1.2.1 Strandbeskyttelseslinje	332
1.2.2 Klitfredede arealer	335
1.2.3 Å beskyttelseslinje og skovbeskyttelseslinje	337
1.3 Biotopbeskyttelse – § 3 områder	340
1.3.1 Hvilke naturtyper er beskyttede	344
1.3.1.1 Beskyttede søer og vandløb	344
1.3.1.2 Moser, enge, overdrev mv.	346
1.3.2 Hvad indebærer forbuddet mod tilstandsændringer	352
1.3.2.1 Hvilke aktiviteter omfattes af forbuddet	353
1.3.2.2 Forholdet mellem § 3 og vandløbsloven	356
1.3.2.3 Territorial udstrækning af § 3-forbuddet	358
1.3.3 Dispensation fra § 3-beskyttelsen	362
1.4 Internationale naturbeskyttelsesområder	364
1.4.1 Gunstig bevaringsstatus og Natura 2000 planer	368
1.4.2 Den generelle negative beskyttelse af Natura 2000 områder	370
1.4.3 Beskyttelse mod projekter og planer	374
1.4.3.1 EU-domstolens fortolkning af habitatdirektivets artikel 6(3)	374
1.4.3.2 Undtagelsen i habitatdirektivets artikel 6(4)	377
1.4.3.3 Den danske gennemførelse af habitatdirektivets artikel 6(3) og (4)	377
1.4.3.3.1 Habitatbekendtgørelsen	377
1.4.3.3.2 Anmeldeordningen – naturbeskyttelseslovens § 19b	380
1.4.3.3.3 Erstatning for beskyttelse af Natura 2000 områder – § 19g	383
1.4.4 EU-beskyttede arter	385
1.5 Offentlighedens adgang	388

Kapitel V Forurening af og fra fast ejendom	395
1. Introduktion	395
1.1 Retsgrundlaget for forureningsreguleringen	398
1.2 Oversigt over dette kapitel	401
2. Overordnede principper i forureningsreguleringen	401
2.1 Hvad forstås ved forurening?	402
2.2 Ikke ret til at forurene	405
2.3 Den forpligtede: ejer, operatør eller forurenere	409
2.4 Problemstillingen	411
3. Jordforurening – forurening af den faste ejendom	412
3.1 Jordforurening som retlig kategori	412
3.2 Tilladelse til forurening af jord og grundvand	416
3.3 Forureningskortlægning	418
3.3.1 Forureningskortlægning – hvad og hvordan?	419
3.3.2 Tilladelse til anvendelsesændring og anlægsarbejder	422
3.3.3 Grundejeransvar for alment tilgængelige arealer	425
3.4 Offentlig oprydning og ekspropriation	426
3.5 Værditabsordningen for boligejere	428
3.6 Anmeldelse af jordflytning	431
4. Det ubetingede forurenere-ansvar – påbud efter jordforureningsloven	432
4.1 Oversigt over påbudsreglerne	432
4.2 Det ubetingede forurenereansvar	436
4.3 Undersøgelsespåbud	438
4.4 Påbud efter § 48	443
4.4.1 Betingelser for at meddele påbud efter § 48	443
4.4.1.1 Olieforurening fra villaolietank skal være konstateret	444
4.4.1.2 Olietank skal være anvendt umiddelbart før forurening konstateres	446
4.4.2 Olietankens ejer er påbudsadressat	448
4.5 Genopretningspåbud efter §§ 41 og 48	449
4.6 Flere forurenere – § 43	456
4.7 Tålepåbud – § 44	458
4.8 Nye ejers ansvar for opfyldelse af påbud – § 45	460
5. Forurening fra den faste ejendom – listevirksomheder	463
5.1 Hvilke virksomheder skal have miljøgodkendelse?	464
5.2 Proceduren for miljøgodkendelse	467
5.3 Godkendelsesvilkår	469
5.4 Hvem er berettiget og forpligtet af miljøgodkendelsen?	472
5.5 Miljøgodkendelsens retsbeskyttelsesperiode	473

5.6 Påbudsadgang	475
5.6.1 Hvem forpligtes af påbud til listevirksomheden?	478
5.6.2 Hvornår forpligtes ny operatør af påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 41?	479
5.6.3 Retsstillingen ved konkurs	483
6. Privatretlig regulering af forurening	485
6.1 Det erstatningsretlige værn	488
6.2 Ansvarsgrundlaget	493
6.3 Miljøerstatningsloven	495
6.3.1 Hvornår gælder miljøerstatningsloven	496
6.3.2 Operatøransvar	498
Miljøskadeloven	499
1 Gennemførelsen af miljøansvarsdirektivets nyskabelser	503
2 Begrebet miljøskade	506
2.1 Skade på jord	507
2.2 Skade på vand	508
2.3 Skader på beskyttede arter og naturtyper	511
3 Ansvarssubjekt for miljøskader	513
4 Betingelser for ansvar efter miljøskadeloven	515
4.1 Modificering af ubetinget ansvar for forurening	515
4.2 Sikkerhedsstillelse	516
5 Retsfølger af miljøansvar	517
Kapitel VI Ekspropriation og hævd	521
1. Introduktion	521
1.1 Ejendomsretsbegrebet	522
1.2 Retskilder	524
1.3 Oversigt over dette kapitel	525
2. Ekspropriation	526
2.1 Grundlovens ejendomsbegreb	528
2.2 Ekspropriationsbegrebet og erstatningsfri regulering	531
2.2.1 Kriterier for ekspropriation	534
2.2.2 Offentlig overtagelse af den fuldstændige ejendomsret	536
2.2.3 Indgreb i ejerens rådighed	538
2.2.4 Indgreb i erhvervsmæssig anvendelse af fast ejendom	541
2.3 Hjemmel i lov	549
2.4 Nødvendighedsbetingelsen	553
2.4.1 Ikke nås ved mindre indgribende midler	555
2.4.2 Aktualitetsbetingelsen	557
2.4.3 Rimelighedsbetingelsen	560
2.5 Ekstension	562
2.6 Ekspropriationsprocessen	563

2.7 Offentlig overtagelsespligt	565
2.7.1 Betingelser for overtagelsespligt	567
2.7.2 Procesreglerne for overtagelsespligt	570
2.8 Erstatningsudmålingen	572
2.8.1 Erstatningsudmålingen ved totalekspropriation	574
2.8.1.1 Handelsværdien	574
2.8.1.2 Hvilket tidspunkt danner udgangspunkt for handelsværdien	576
2.8.1.3 Afkastningsværdien og genanskaffelsesværdien ...	578
2.8.1.4 Andre tab ved ekspropriationen	579
2.8.1.5 Værdien af begrænsede rettigheder	580
2.8.1.6 Værdien af forurenede ejendomme	581
2.8.2 Erstatning for fordele og ulemper ved arealekspro- prietation	582
2.8.3 Servitutpålæg	586
2.8.4 Ekspropriation af begrænsede rettigheder	587
2.9 EMRK's beskyttelse af ejendom	588
2.9.1 De tre beskyttelsesregler i P1, art. 1	590
2.9.2 Ejendomsbegrebet efter P1, art. 1	593
2.9.3 Positiv beskyttelse af ejendom	596
2.9.4 Processuel beskyttelse af ejendom	599
3. Hævd	600
3.1 Hævdsbegrebet	601
3.2 Ordinær hævd og alderstidshævd	603
3.3 Betingelserne for hævd	605
3.3.1 Faktisk kontinuerlig råden	605
3.3.2 Den uretmæssige råden – den rådendes subjektive forhold	607
3.3.3 Hvem kan vinde hævd?	609
3.3.4 Hvordan afbrydes hævdserhvervelsen?	611
3.3.5 Hævd og modstrid med reguleringslovgivningen	611
3.4 Hævdserhvervelsen	614
3.4.1 Ejendomshævd	614
3.4.2 Servituthævd	614
3.4.3 Frihedshævd	615
3.5 Retsvirkning af hævd	617
Forkortelser	621
Litteraturliste	623
Register over domme og afgørelser	625
Lovregister	641
Stikordsregister	653

Kapitel I Introduktion

Emnet for denne bog er handel med fast ejendom, regulering af dispositioner over fast ejendom og bortfald af ejendomsret over fast ejendom. Bogen behandler over de fleste fag på den juridiske bacheloruddannelse. Omsætning af fast ejendom er en aftaleretlig og obligationsretlig disciplin.¹ Den private retlige regulering af fast ejendom ved servitutter og hævd samt det offentlige ansvar anses traditionelt som ejendomsretlige discipliner, og den offentlige regulering af fast ejendom er primært en forvaltningsretlig disciplin. Ekspropriation af fast ejendom hænger uløseligt sammen med beskyttelsen af den private ejendomsret efter grundloven og menneskerettighederne. Og forurening af og fra fast ejendom involverer både forvaltning, erstatningsret og naboret. Hertil kommer, at en betydelig del af den offentligretlige regulering af råden over fast ejendom er fastlagt i EU-domstolens retspraksis, hvorfor EU-retten og EF-domstolens fortolkning har betydning for regulering af fast ejendom. Hvor de forskellige hovedfag på bacheloruddannelsen angår alle retsforhold, er emnet for denne bog begrænset til fast ejendom.

Den omsætning og regulering af fast ejendom er udskilt som en særlig retsdisciplin, hænger det sammen med, at den faste ejendom ikke fuldt ud lader sig indpasse i de regler, der gælder for andre rørlige ting. Den faste ejendom adskiller den faste ejendom sig på flere måder fra andre rørlige ting, som vi ejer, bruger eller omgiver os med. Den faste ejendom kan ikke flyttes og er derfor stationær. Forstået som jordstykker er mængden af fast ejendom en begrænset ressource, der til forskel fra andre rørlige ting normalt ikke lader sig forøge. For borgere og virksomheder indtager den faste ejendom en rolle, der ikke kan sidestilles med andre rørlige ting. En virksomhed kræver som hovedregel en stedlig placering. Dette gælder naturligvis for landbruget, men det gælder også industrien og det meste af forretningslivet. For borgerne i almindelighed er den faste ejendom normalt sammen om boligen, uanset om den faste ejendom er lejet eller ejet.

Knapheden på fast ejendom bevirker sammen med det indlysende behov for samme, at den faste ejendom ikke alene er et forbrugsgode. Uanset

¹ Om forholdet mellem aftaleretten og obligationsretten, se *Bryde Andersen og Loo-kofsky*, *Lærebog i Obligationsret I* (3. udg.), 2010, s. 25.

Bogen er en lærebog om fast ejendom med gennemgang af den privatretlige og offentligretlige regulering af fast ejendom samt misligholdelsesbeføjelser ved køb af fast ejendom. I bogen belyses bl.a. følgende emner:

- aftaler om ejendoms køb
- misligholdelsesbeføjelser ved køb af fast ejendom
- forbrugerkøb af fast ejendom
- servitutter
- naboretligt ansvar
- vindmølleerstatning
- byggetilladelser
- landzonetilladelser
- lokalplaner
- genopførelse ved brand
- strandbeskyttelseslinjer
- beskyttede naturtyper
- vandløbsvedligeholdelse
- fredning
- beskyttelsen af Natura 2000 områder
- offentlighedens adgang til naturen
- offentlige høringer
- VVM
- forureningskortlægning
- værditabsordning for boligejere
- olietankforureninger og ansvar
- miljøgodkendelser
- påbud om forureningsundersøgelser
- ansvar for miljøskader
- erstatningsfri regulering
- ekspropriation og erstatningsudmåling
- ejendomsbeskyttelse efter EMRK
- offentlig overtagelsespligt
- hævd

Forfatteren har siden 1999 været professor i miljøret ved Københavns Universitets Juridiske Fakultet.

ISBN 978-87-619-3324-9

